

Janus Droogstoppel
Antwerpse sluikschrijver
tijdens de Eerste Wereldoorlog

Redactie Kamiel Mertens
Studium Generale vzw

SG-026

Buerbaum, Jozef (onder het pseudoniem “Janus Droogstoppel”):
“28 sluikschriften tegen de bezetter tijdens de Eerste Wereldoorlog”,
oorspronkelijk clandestien gedrukt door drukker Jozef Buerbaum te Antwerpen,
tussen 1914 en 1917; aangevuld met “In Memoriam Gustaaf Lava” en “Bismarck’s
Brief” (verschenen 1919);

Compilatie 2008: “**Janus Droogstoppel als Antwerpse sluikschrijver tijdens de Eerste Wereldoorlog**”. Annotaties, redactie en compilatie door Mertens, Kamiel.
Studium Generale vzw, Balen, 2008; 449 pp, formaat A4, softcover gelijmd;
illustraties. (gewicht: 1,170 kgr)

ISBN: 978-90-76967-26-4

Prijs: 40 €

Over de auteur:

Zie Buerbaum, Jozef

Over de redacteur:

Zie Mertens Kamiel

Over het boek

Het was ergens in 2004 of 2005 dat ik – snuffelend op de maandelijkse antiquarische boekenmarkt in het begijnhof van Diest - getroffen werd door een drielijg werk in erbarmelijke staat: “*De gedenkschriften van Janus Droogstoppel / Uit den Duitschen bezettingstijd 1914-1918 - door Droogstoppel-zelf*”, van de hand van Jozef Buerbaum, een schrijver die mij totaal onbekend was. Vermits ik al enige tijd jacht maakte op allerlei historische publicaties over de Eerste Wereldoorlog in België, was het vlug beslist en raakte de bagagekorf van mijn rollator weeral meer gevuld.

Tijdens het lezen van dat omvangrijke werk werd ik getroffen door het vuur van “sluikschrijver” Jozef Buerbaum, die in Antwerpen als auteur-drukker-uitgever actief was tijdens de Eerste Wereldoorlog. Voordien was hij in Antwerpen vooral bekend als auteur van volkse verhalen over het Schipperskwartier, zonder veel literaire ambitie. Maar de gloed die dit werk tekende, de hardnekkigheid waarmee hij op de verfoeide bezetter inbeukte, de stoutmoedigheid waarmee hij te werk ging, maakten dat ik in de ban kwam van Jozef Buerbaum. Een snel marktonderzoek leerde mij dat dit werk van Buerbaum vrijwel niet meer op de antiquarische boekenmarkt te vinden is. In december 2005 bracht Studium Generale vzw bijgevolg een uitgebreide herdruk van de “*Gedenkschriften van Janus Droogstoppel*” op de markt, nu in één “zwaarwegend” volume van 516 pagina’s A4. Weliswaar beperkten wij ons niet tot de teksten van Buerbaum, maar lieten zijn werk voorafgaan door enkele oriënterende hoofdstukken: biografisch materiaal over Buerbaum, enkele auteurs over hem en zijn werk, tenslotte een zo compleet mogelijke bibliografie van Buerbaums publicaties.

De gedenkschriften van Buerbaum waren echter slechts het sluitstuk van zijn ondergrondse activiteiten. Tussen 1915 en 1918 publiceerde hij niet minder dan 28 “*Droogstoppelbrochures*” en bovendien een illegaal weekblad “*De Vrije Stem*”, dat verscheen van augustus 1915 tot eind 1918 (nr. 85). De brochures zijn thematisch opgevat: elk

behandelt een bepaald onderwerp, persoon, gebeurtenis... Soms bleek één brochure per thema niet genoeg en werd het uitgesmeerd over twee afleveringen van elk 16 pagina's.

Buerbaum stelt zich in elk van die brochures zeer strijdvaardig en welbespraakt op: de bezetter krijgt er duchtig van langs en ook Vlaams-Belgische individuen en instellingen/organisaties die de weg van de collaboratie opgingen, worden ongenadig over de hekel gehaald.

Kortom: hoe meer wij dóórdrongen in het gedachtegoed van Buerbaum, hoe meer wij overtuigd geraakten dat deze 28 Droogstoppelbrochures een tweede leven verdienen. Bijgevolg hebt u thans het resultaat van deze compilatie in handen. Gewoontegetrouw beperken we ons niet tot het “naakte werk” van Buerbaum, maar laten het voorafgaan door biografische en bibliografische hoofdstukken, alsmede door een onderzoek naar de impact die Buerbaum in het ondergronds werk tegen de bezetter had. We gaan ook na in hoeverre zijn werk ook vandaag nog door historici vermeld wordt. *(Niet alleen Vlaamse en Belgische auteurs kennen Droogstoppel, ook de bezetter zelf schonk “wraakzuchtige aandacht” aan Buerbaum. Heinrich Binder - officieel oorlogscorrespondent van het “Berliner Tagesblatt” geaccrediteerd bij de staf van het Duitse leger in Brussel, (volgens zekere bronnen lid van de Duitse Geheime Dienst) schrijft uitvoerig over Buerbaum in zijn boek “Spionagezentrale Brüssel”. Ook in het verzamelwerk “Die Weltkriegspionage” (onder redactie van generaal-majoor von Lettow-Vorbeck), schrijft een zekere Friedrich Felgen in hoofdstuk 46 over Buerbaum zeer behartenswaardige dingen.)*

Wij wensen alle lezers die zich laten boeien door de historiek van de “Groote Oorlog” veel boeiende uren bij het verslinden van dit weeral volumineuze boek.

Inhoudstafel

Inleiding & verantwoording

- KM.1- Biografisch materiaal over Jozef Buerbaum
- KM.2- Jozef Buerbaum als “patriot & sluikschrijver” tijdens de Eerste Wereldoorlog
- KM.2.1- Situering door redacteur K.M.
- KM.2.2- Lambert Lenaers over Jozef Buerbaum in zijn thesis
- KM.2.2.1- Jozef Buerbaum – wie was hij?
- KM.2.2.2- Ontstaan en verschijnen van eerste Droogstoppelbrochures
- KM.2.2.3- Buerbaums aanhouding en proces voor het Krijgsgerecht
- KM.2.2.4- Oplage en verspreiding van de sluikschriften
- KM.2.2.5- Bibliografie van Jozef Buerbaum
- KM.2.3- Anton Vrints over Buerbaum in “Bezette Stad”
- KM.2.4- Heinrich Binder over Buerbaum in “Spionagezentrale Brüssel”
- KM.2.5- Andere auteurs en bronnen over Buerbaum
- KM.2.5.1- Jean Massart
- KM.2.5.2- Gert De Prins

Corpus – werk van Jozef Buerbaum – de “Droogstoppelbrochures”

- B-1- “De Duitse strooptochten in België”- Beschouwingen.
- B-2- “Janus Droogstoppel en Johan Stokvis over: Duitse stommiteiten. – Grootere Duitsland. – Den ware toestand in het bezette Antwerpen. - Paspoorten. – De Antwerpsche pers. - Keizerlijke onderbroeken. - Lichte Cavalerie – enzovoort”.
- B-3- “Bismarck en de huidige oorlog”
- B-4- “Quo vadis? Naar den Hemel, het Vagevuur of de Hel?”
- B-5- “Bloemlezing uit Stijn Streuvels' oorlogsboeken”
- B-6- “Nog over de onvaderlandsche schriften van een Ridder der Leopoldsorde”
- B-7- “Pooten af! Antwoord aan Stijn Streuvels”
- B-8- “Het Duitse Witboek”. (Eerste Deel)
- B-9- “Duitsch Witboek. Oorlogsbandieterijen zonder voorgaande.” (Tweede deel.)

Verwijderd: ¶

- B-10- “Herinnering aan den eenigen Nationalen Feestdag van 21 Juli 1915”.
- B-11- “Waarom België nooit aan Duitschland behooren zal. – Frankrijk’s ontvolking”.
- B-12- “Mijn geweten is zuiver voor God en de geschiedenis. Woorden van Wilhelm II.”
- B-13- “Het Belgisch leger en zijn helden. Grootte Belgische Burgers en Martelaren. Pater Boonen, Jozef de Hasque, de familie Kerremans, Baeckelmans-Franck”.
- B-14- “Ondankbaarheid der Belgen -en Rentmeester Gods en een duivel in de O.L.-Vrouwekerk”
- B-15- “De oorlog der Vlamingen en de Taalstrijd in Duitsch-Polen”
- B-16- “Nieuwjaarswenschen in Oorlogstijd. Nieuwjaarsrevue in den Reichstag”.
- B-17- “Zal de toekomst werkelijk een burgerlijk Duitschland geven?”
- B-18- “De bisschoppen van België aan de Bisschoppen van Duitschland en Oostenrijk-Hongarije”
- B-19- “Beschouwingen over de Uitdaging der Belgische Bisschoppen”
- B-20- “De ‘Kölnische Volkszeitung’ tegen Kardinaal Mercier.”
- B-21- “Duitsche en Vlaamsche Berenvellen!”
- B-22- “Fijn sigaren en bitterkoekjes aangeboden aan Luc, Dr. Borms en Dr. Jacob.”
- B-23- “Een Duitsche overwinning onder water.”
- B-24- “Lasterende aantijgingen tegen Kardinaal Mercier en Droogstoppel.”
- B-25- “Na twee jaren van Lijden en Strijden” – (21 Juli 1916)
- B-26- “Op wie drukt de verantwoordelijkheid van den Oorlog?”
- B-27- “Duitsche Schijnheiligheid” – “De Belgische Soldaten”
- B-28- “Terug naar de Barbaarschheid”

Extra’s

- “In Memoriam” voor Gustaaf Lava (vermoord op 13 maart 1918)
- “Bismarcks brief van deelneming aan den Duitschen Keizer – ter gelegenheid van dezes tuimeling”
- “Aanplakbrief lezing Janus Droogstoppel / Jozef Buerbaum, 23 Juni 1919”